

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y HÀ NỘI
BỘ MÔN NHI

BÀI GIẢNG NHI KHOA

TẬP 1

(Sách đào tạo Đại học)

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y HÀ NỘI
BỘ MÔN NHI

BÀI GIẢNG NHI KHOA

Tập 1

(Sách đào tạo Đại học)

(Tái bản lần thứ ba có sửa chữa và bổ sung)

1680 F
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC HÀI PHÒNG
TTTT - THƯ VIỆN
PHÒNG ĐỌC

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC

CHỦ BIÊN

PGS.TS. Nguyễn Thị Diệu Thúy

THAM GIA BIÊN SOẠN

PGS.TS. Phạm Văn Thắng

PGS.TS. Nguyễn Thị Diệu Thúy

PGS.TS. Trần Minh Điền

PGS.TS. Nguyễn Thị Quỳnh Hương

TS. Nguyễn Thị Thanh Mai

TS. Nguyễn Thị Quỳnh Nga

TS. Bùi Ngọc Lan

TS. Hoàng Kim Lâm

TS. Nguyễn Thị Hương Mai

ThS. Đinh Thị Ngọc Mai

ThS. Phạm Thảo Nguyên

BSCCK2. Trương Văn Quý

BSCCK2. Phạm Thu Nga

BSNT. Nguyễn Thị Hà

TS. Lương Thị Phượng

BSCCK2. Đỗ Cẩm Thanh

BSNT. Mai Thành Công

BSCCK2. Nguyễn Thị Vân

TS. Vũ Thương Huyền

ThS. Nguyễn Ngọc Huy

TS. Ninh Quốc Đạt

ThS. Phan Văn Nhã

THƯ KÝ BIÊN SOẠN

KS. Trần Thị Điều

LỜI NÓI ĐẦU

Theo số liệu dân số Việt Nam mới nhất vào năm 2020, cả nước có gần 97 triệu dân, với số lượng trẻ dưới 15 tuổi là gần 24 triệu người, chiếm tỷ lệ 25,2%. Chăm sóc sức khỏe nhân dân, đặc biệt chăm sóc sức khỏe trẻ em luôn là ưu tiên hàng đầu trong chiến lược phát triển Y tế Việt Nam.

Với sự phát triển của kinh tế xã hội, với sự giao thoa và hội nhập với các quốc gia bên ngoài, mô hình bệnh tật tử vong ở Việt Nam gần đây đã có nhiều biến đổi. Bên cạnh các mặt bệnh phổ biến của các nước đang phát triển có xu hướng thuyên giảm như suy dinh dưỡng, viêm phổi, tiêu chảy cấp ..., một số bệnh dịch có xu hướng bùng phát trở lại như sởi, ho gà, sốt xuất huyết, cúm ... thì mô hình bệnh tật của các nước phát triển ngày càng được phát hiện nhiều hơn như béo phì, tự kỷ, các bệnh chuyển hóa di truyền, các bệnh dị ứng miễn dịch, bệnh xã hội...

Với mô hình bệnh tật của trẻ em có nhiều thay đổi, Bộ Y tế đã quyết định xây dựng hệ thống bệnh viện chuyên khoa Sản Nhi và chuyên khoa Nhi ở tất cả các tỉnh trong toàn quốc để đáp ứng nhu cầu số lượng bệnh nhân trẻ em có xu hướng gia tăng.

Chương "Bài giảng Nhi khoa" dành cho đối tượng học viên đại học từ lần xuất bản trước đã đáp ứng được nhu cầu cung cấp kiến thức với các bệnh lý thường gặp trong Nhi khoa tại thời điểm đó. Tuy nhiên ở thời điểm hiện tại, nhu cầu cập nhật kiến thức mới, các bệnh lý mới nổi cần được đề cập nhiều hơn.

Cuốn "Bài giảng nhi khoa" lần này gồm 12 chương được chia làm 2 tập. 76

Tập 1 gồm các chương: Nhi khoa đại cương, Sơ sinh, Cấp cứu - Hồi sức, Hô hấp, Huyết học và Thận - Tiết niệu. 107

Tập 2 gồm các chương: Tim mạch, Tiêu hóa, Dinh dưỡng, Nội tiết - Chuyển hóa, Thần kinh, Truyền nhiễm. 122

Cuốn sách này được biên soạn bởi các thầy cô giáo là giảng viên cơ hữu và thỉnh giảng Bộ môn Nhi nhằm phục vụ cho công tác giảng dạy và đào tạo các đối tượng đại học liên quan đến môn học Nhi khoa. 146

Chúng tôi xin chân thành cảm ơn Trường Đại học Y Hà Nội, các giảng viên Nhi khoa đã nhiệt tình tham gia biên soạn cuốn sách này.

Chúng tôi cũng xin chân thành cảm ơn Nhà xuất bản Y học đã đồng hành cùng bộ môn, giúp chúng tôi biên soạn và xuất bản cuốn sách. 146

Thay mặt tập thể tác giả

Chủ biên

PGS.TS. NGUYỄN THỊ DIỆU THÚY

Trưởng Bộ môn Nhi

Trường Đại học Y Hà Nội

MỤC LỤC

Lời nói đầu.....	3
Chương 1. NHI KHOA ĐẠI CƯƠNG	7
<i>TS. Nguyễn Thị Thanh Mai, PGS.TS. Trần Minh Điển</i>	
<i>TS. Vũ Thương Huyền, BSNT. Mai Thành Công</i>	
Các thời kỳ của trẻ em đặc điểm sinh lý và bệnh lý từng thời kỳ	7
Tiêm chủng ở trẻ em.....	13
Tăng trưởng thể chất ở trẻ em (Physical growth).....	28
Chăm sóc sức khỏe ban đầu	42
Chiến lược lồng ghép và xử trí trẻ bệnh (Interated management of childhood illness: IMCI)	59
Phát triển tâm thần - vận động bình thường ở trẻ em	67
Chương 2. SƠ SINH.....	76
<i>TS. Nguyễn Thị Quỳnh Nga, BSCK2. Nguyễn Thị Vân</i>	
<i>ThS. Phạm Thảo Nguyên</i>	
Đặc điểm, cách chăm sóc trẻ sơ sinh đủ tháng và thiếu tháng	76
Hội chứng vàng da trẻ sơ sinh	93
Hội chứng suy hô hấp ở trẻ sơ sinh	107
Nhiễm khuẩn sơ sinh	122
Một số cấp cứu ngoại khoa tiêu hóa thường gặp trong giai đoạn sơ sinh	134
Chương trình sàng lọc sơ sinh	139
Chương 3. CẤP CỨU - HÒI SỨC	146
<i>PGS.TS. Phạm Văn Thắng, TS. Hoàng Kim Lâm</i>	
<i>BSCK2. Trương Văn Quý</i>	
Nhận biết và xử trí ban đầu trẻ bị bệnh nặng.....	146
Suy hô hấp cấp.....	153
Sốc ở trẻ em.....	160
Đuối nước ở trẻ em.....	171
Bỏng ở trẻ em	179
Ngộ độc cấp	187

Chương 4. HÔ HẤP	196
<i>PGS.TS. Nguyễn Thị Diệu Thúy, TS. Ninh Quốc Đạt</i>	
<i>BSCK2. Phạm Thu Nga, BSNT. Nguyễn Thị Hà</i>	
<i>BSNT. Mai Thành Công, ThS. Phan Văn Nhã</i>	
Đặc điểm hệ hô hấp trẻ em	196
Nhiễm khuẩn hô hấp cấp tính ở trẻ em	204
Bệnh viêm phế quản phổi	212
Viêm phổi - màng phổi do tụ cầu	219
Viêm tiểu phế quản cấp ở trẻ em	225
Hen phế quản ở trẻ em	230
Chương 5. HUYẾT HỌC	241
<i>TS. Nguyễn Thị Hương Mai, BSCK2. Đỗ Cẩm Thanh</i>	
<i>ThS. Đinh Thị Ngọc Mai, TS. Bùi Ngọc Lan</i>	
Sự tạo máu và đặc điểm máu ngoại biên ở trẻ em	241
Hội chứng thiếu máu ở trẻ em	251
Thiếu máu thiếu sắt	259
Thiếu máu tan máu	264
Hội chứng xuất huyết ở trẻ em	270
Xuất huyết giảm tiểu cầu miễn dịch tiên phát	278
Bệnh hemophilia	284
Chỉ định truyền máu, các tai biến do truyền máu và cách xử trí	291
Bạch cầu cấp ở trẻ em	304
Chương 6. THẬN - TIẾT NIỆU	313
<i>PGS.TS. Nguyễn Thị Quỳnh Hương, TS. Lương Thị Phương</i>	
<i>ThS. Nguyễn Ngọc Huy</i>	
Đặc điểm giải phẫu và sinh lý hệ tiết niệu trẻ em	313
Viêm cầu thận cấp sau nhiễm liên cầu	323
Hội chứng thận hư tiên phát	336
Nhiễm khuẩn tiết niệu	346
Tổn thương thận cấp	360